

PAKIET MATERIAŁÓW DYDAKTYCZNYCH

do kształcenia na odległość dla nauczycieli
historii szkoły podstawowej

Projekt „Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w prowadzeniu kształcenia na odległość”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Materiał opracowany przez RODN „WOM” w Katowicach w ramach grantu - Ewa Chorąży i Cezary Lempa

- SCENARIUSZ -

Scenariusz zajęć dla uczniów klasy VI szkoły podstawowej

prowadzonych przez nauczyciela historii

W zdalnym nauczaniu niezmiernie ważne jest stosowanie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy umysłowej uczniów. Należą do nich przede wszystkim:

- Unikanie sytuacji, w której uczeń będzie nadmiernie obciążony pracą przed monitorem ekranowym. Wynika z tego konieczność ograniczeń w zadawaniu uczniom prac domowych realizowanych wyłącznie przy użyciu sprzętu komputerowego.
- Takie konstruowanie lekcji on-line aby uwzględniać fizjologiczne uwarunkowania możliwości utrzymania przez uczniów koncentracji maksymalnie przez okres 30 minut.

Dlatego też lekcja on-line powinna trwać około 30 minut. Nauczyciel zobowiązany jest dobrać tak treści nauczania (korzystając np. z propozycji na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej), aby wyznaczony czas był wystarczający.

W dalszej części zajęć (po upływie 30 minut) należy przewidzieć pracę samodzielną ucznia, np. rozwiązanie krótkiego interaktywnego zadania, zapoznanie się ze wskazanym przez nauczyciela materiałem. Ten czas można również przeznaczyć na pytania uczniów, rozwiązywanie ich problemów, a więc na konsultacje. Nauczyciel, mimo samodzielnej pracy ucznia musi być cały czas dostępny online.

Bardzo dobrą metodą w pracy zdalnej jest również praca grupowa uczniów, o ile stosowane narzędzia to umożliwiają. Należy przy tym podkreślić, że obecnie dostępność narzędzi umożliwiających pracę grupową jest oczywista.

Jednym z istotnych problemów w nauczaniu zdalnym jest ocenianie.

Aby ocenianie było prawidłowe i nie budziło żadnych wątpliwości, nauczyciel zobowiązany jest dobrać poziom zadania i czas na jego wykonanie, tak, aby uwzględnić możliwości psychofizyczne ucznia.

Nauczyciel musi również zwracać baczną uwagę na to, aby na ocenę merytoryczną zadania nie wpływały ewentualne problemy ucznia z narzędziami komunikacyjnymi, które nauczyciel wykorzystuje do przeprowadzenia lekcji (w tym oceniania). Dotyczy to każdego przedmiotu.

Nie można przy ocenianiu brać pod uwagę umiejętności posługiwania się danym narzędziem TIK (chyba, że wcześniejsze lekcje miały na celu nabycie umiejętności korzystania z tego narzędzia).

Uwaga: Temat prezentowanej lekcji jest jednym z istotny w całej szkolnej edukacji historycznej, ponieważ odnosi się do jednego z najważniejszych zagadnień z katalogu treści historycznych, a także takich sposobów pracy, które kształcą umiejętności, [przygotowują ucznia do egzaminu ósmoklasisty i równocześnie pozwalają na ocenienie jego osiągnięć poprzez aktywności. Temat ten nie może być przedmiotem jednej jednostki lekcyjnej.

Obszerność zagadnień związanych z tematem przedmiotowej lekcji powoduje, że lekcja ta powinna być skondensowaną formą - podsumowaniem w uporządkowanej formie, tak aby następnie szczegółowe kwestie mogły być efektywnie rozwijane, dyskutowane i oceniane.

TEMAT:

Polska w okresie wczesnopiastowskim – państwo i społeczeństwo.

Podsumowanie wiadomości.

CELE KSZTAŁCENIA - WYMAGANIA OGÓLNE (PODSTAWA PROGRAMOWA)

I. Chronologia historyczna.

1. Odróżnianie przeszłości, teraźniejszości i przyszłości.
2. Posługiwanie się podstawowymi określeniami czasu historycznego: epoka, okres p.n.e., okres n.e., tysiąclecie, wiek, rok.
4. Umieszczanie procesów, zjawisk i faktów historycznych w czasie oraz porządkowanie ich i ustalanie związków przyczynowo-skutkowych.
5. Dostrzeganie zmiany w życiu politycznym i społecznym oraz ciągłości w rozwoju

kulturowym.

II. Analiza i interpretacja historyczna.

1. Krytyczne analizowanie informacji uzyskanych z różnych źródeł (w tym kartograficznych), próba wyciągania z nich wniosków.
2. Lokalizacja w przestrzeni procesów, zjawisk i faktów historycznych przy wykorzystaniu map i planów w różnych skalach.
4. Objaśnianie związków przyczynowo-skutkowych, analizowanie zjawisk i procesów historycznych.

III. Tworzenie narracji historycznej.

1. Konstruowanie ciągów narracyjnych przy wykorzystaniu zdobytych informacji źródłowych.
2. Posługiwanie się pojęciami historycznymi i wyjaśnianie ich znaczenia.
3. Przedstawianie argumentów uzasadniających własne stanowisko w odniesieniu do procesów i postaci historycznych.
4. Tworzenie krótkich i długich wypowiedzi: planu, notatki, rozprawki, prezentacji.

TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE (PODSTAWA PROGRAMOWA)

V. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Uczeń:

- 1) sytuuje w czasie i przestrzeni państwo pierwszych Piastów oraz przedstawia jego genezę;
- 2) wyjaśnia okoliczności przyjęcia chrztu przez Piastów oraz następstwa kulturowe, społeczne i polityczne chrystianizacji Polski;
- 3) charakteryzuje rozwój i kryzys monarchii Bolesława Chrobrego i Mieszka II;
- 4) charakteryzuje odbudowę i rozwój państwa Piastów za rządów Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego;

5) przedstawia dokonania Bolesława Krzywoustego; opisuje konflikt z Cesarstwem Niemieckim;

6) opisuje społeczeństwo Polski pierwszych Piastów.

METODY PRACY

- Zintegrowana Platforma Edukacyjna
- Rozwiązywanie zadań problemowych - zadania/ćwiczenia dla 4 grup
- Praca z materiałami źródłowymi (mapa, tekst, ikonografia)
- Techniki multimedialne

ŚRODKI DYDAKTYCZNE

- Komputer z dostępem do Internetu
- MS Teams
- Formularz Google

PRZEWIDYWANY CZAS

45 minut w tym ok. 20 minut pracy grupowej/zespołowej ucznia

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Część 1: Powitanie uczniów i sprawdzenie obecności, przedstawienie tematyki prowadzonej lekcji. (Uczniowie są uprzedzeni o lekcji podsumowującej, mają też materiały z 4 poprzednich zajęć)

Część 2: Nauczyciel podejmuje dyskusję z uczniami zadając pytanie o osiągnięcia i sukcesy lub też porażki w procesie tworzenia i rozwoju państwa Piastów. Nauczyciel zapisuje odpowiedzi/pomysły na e-tablicy.

Następnie przedstawia uczniom 4 problemy wokół których będą pracować i przedstawią swoje wnioski pozostałym uczniom.

Cztery grupy otrzymują 4 tematy (zapisane na tablicy):

- 1) Scharakteryzuj początki i przemiany terytorium państwa pierwszych Piastów.
- 2) Wyjaśnij następstwa kulturowe, społeczne i polityczne przyjęcia chrztu.

3) Scharakteryzuj rozwój i kryzys monarchii w państwie (uwzględnij koronację królewską, kryzys państwa w XI wieku i odbudowę).

4) Opisz społeczeństwo Polski pierwszych Piastów.

Każda z grup otrzymuje przygotowane wcześniej materiały źródłowe do wykorzystania w pracy nad poleceniem i prezentacji przemyśleń dla klasy.

Np.

- 1) mapy Polski w różnych okresach – do odpowiedniego poukładania, a także zaznaczenia na nich ziem zdobytych, utraconych w trakcie krótkiej prezentacji dla klasy.
- 2) Ikonografia okresu, materiały źródłowe (wyjątki z kronik)
- 3) Ikonografia (ilustracje, zdjęcia obrazów J.Matejki)
- 4) Ikonografia (kaplice, kościoły romańskie), mapa – osady służebne w Polsce Piastów, ilustracje poglądowe.

Część 3:

A. Grupy pracują nad sformułowaniem wypowiedzi popartej stosownymi przykładami/argumentami. (ok. 15 min) MS Teams – „pokoje”.

Nauczyciel musi wspierać i monitorować pracę uczniów.

Musi upewnić się, że uczniowie rozumieją jakie zadanie mają do wykonania.

B. Nauczyciel wykorzystuje materiały ze Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej: mapy, ikonografię, teksty źródłowe lub może wykorzystać inne zasoby.

Część 4: Grupy prezentują swoje przemyślenia, wykorzystując wybrane przez siebie materiały źródłowe (spośród propozycji nauczyciela) – ok. 20 min. (4x5min)

Część 5: Praca własna uczniów. Nauczyciel udostępnia uczniom przykładowe zadania wzorowane na egzaminacyjnych do rozwiązania.

EWALUACJA ZAJĘĆ

Test sprawdzający dla ucznia (przykładowe zadania egzaminacyjne - EGZAMIN ÓSMOKLASISTY od roku szkolnego 2021/2022; www.cke.gov.pl):

Zadanie 1. (0–1)

Uporządkuj podane poniżej wydarzenia, tak aby utworzyły poprawny związek przyczynowo-skutkowy. Wpisz litery w kratki we właściwej kolejności.

- A. Działalność misyjna biskupa Wojciecha wśród Prusów.
- B. Wykupienie ciała biskupa Wojciecha przez Bolesława Chrobrego.
- C. Pielgrzymka cesarza Ottona III do grobu świętego Wojciecha.
- D. Zamordowanie biskupa Wojciecha.
- E. Kanonizacja biskupa Wojciecha.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wpisanie wszystkich liter.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

ADBEC

Zadanie 2. (0-1)

Źródło 2. Fragmenty kronik

Tekst I

30 stycznia na rozkaz cesarza i usilne prośby księcia Bolesława biskupi Gero i Arnulf oraz grafowie Herman i Teodoryk, jak również komornik cesarski Fryderyk zaprzysięgli pokój w grodzie zwanym Budziszyn. Był to pokój nie [taki], jaki być powinien, lecz jaki dało się zawrzeć w ówczesnej sytuacji.

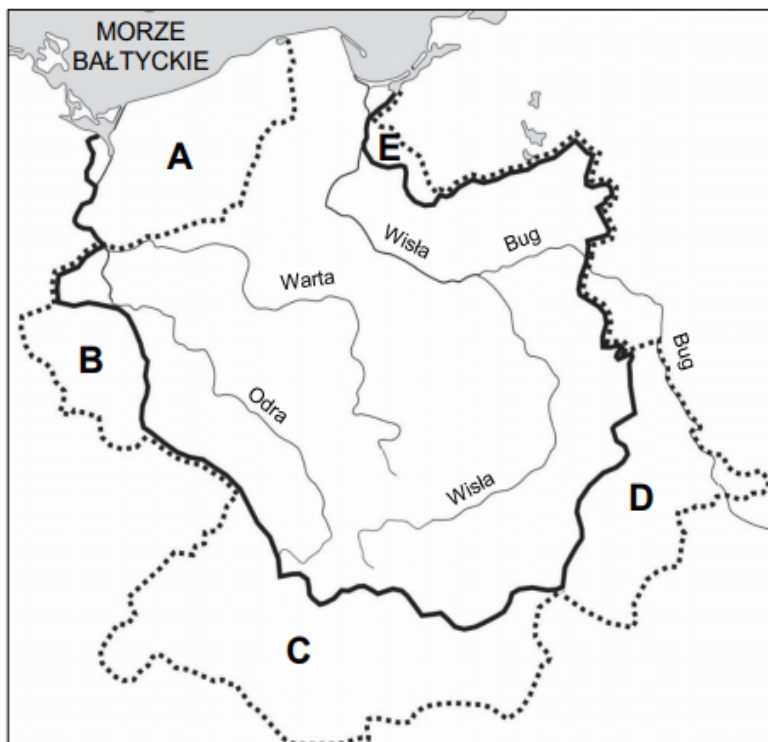
Na podstawie: Kronika Thietmara, Kraków 2005.

Tekst II

Bolesław najechał z wielką siłą Rusinów, a gdy ci usiłowali zrazu stawić mu zbrojny opór, ale nie odważyli się na stoczenie bitwy, rozpedził ich przed sobą jak wicher kurzawę. Bez oporu wkroczył do wielkiego i bogatego miasta, i dobywszy z pochew miecza uderzył nim w Złotą Bramę.

Na podstawie: Anonim tzw. Gall, Kronika Polska, Wrocław 1982.

Źródło 1. Mapa

- — granica państwa Mieszka I u schyłku jego panowania
- — granice państwa Bolesława Chrobrego u schyłku jego panowania

Na podstawie: *Szkolny atlas historyczny*, Warszawa 2013.

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Cytowany przywilej wprowadził w Polsce zasadę wolnej elekcji królów.	P	F
Informacje umieszczone w tablicy genealogicznej są potwierdzeniem związków dynastycznych między Polską a Węgrami.	P	F

Zasady oceniania:

1 pkt – poprawne wpisanie liter

0 pkt – odpowiedź niepoprawna, niepełna lub jej brak.

Zadanie 3.

Gall Anonim, Kronika polska

Fragment A.

Bolesław więc, zawładnąwszy przebogatym miastem Kijowem i potężnym królestwem ruskim, [...] ustanowił tam panem w swoim zastępstwie pewnego Rusina ze swego rodu Świętopełka i powracał z resztą skarbów do Polski.

Na podstawie: Gall Anonim, Kronika polska, Wrocław 2003, s. 23.

Fragment B.

Bolesław Śmiały, jako zdobywca wkroczył do stolicy królestwa Rusinów, znamienitego miasta Kijowa [...]. Tam też osadził na tronie królewskim pewnego Rusina ze swego rodu Izasława, któremu należały się rządy, a wszystkich, którzy nie byli mu posłuszni, usunął od władzy.

Na podstawie: Gall Anonim, Kronika polska, Wrocław 2003, s. 48.

Zadanie 3.1. (0–1)

Podaj przydomek Bolesława wymienionego we fragmencie A. kroniki Galla Anonima.

.....

Zadanie 3.2. (0–1)

Porównaj metody realizacji celów polityki zagranicznej, którymi posługiwali się obaj Bolesławowie.

.....

Zasady oceniania:

3.1.

Poprawna odpowiedź

Bolesław Chrobry

Zasady oceniania:

1 p. – za poprawną odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną lub za brak odpowiedzi.

3.2.

Przykładowe odpowiedzi

- Metody realizacji celów polityki zagranicznej były podobne. Obaj władcy osadzili na tronie w Kijowie popieranego przez siebie władcę.

- Obaj Bolesławowie postępowali według podobnego scenariusza – dążyli do zdobycia stolicy państwa, a następnie osadzali na tronie osobę całkowicie im podporządkowaną.

Zasady oceniania:

1 p. – za poprawną odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną lub za brak odpowiedzi.

Źródło: www.cke.gov.pl; matura KO 2015 pdf.

Zadanie 4.

A.

Podaj nazwę stylu architektonicznego, który reprezentuje budowla na powyższej fotografii.

Odpowiedź uzasadnij, podając jedną cechę stylu widoczną na ilustracji.

Nazwa stylu architektonicznego –

.....

Uzasadnienie –

.....

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź wraz z uzasadnieniem.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Nazwa stylu: styl romański / romanizm

Przykładowe uzasadnienia:

- okna zakończone półkolem

- obronny charakter
- kompozycja z brył geometrycznych
- grube mury

B.

Podaj nazwę stylu architektonicznego, który reprezentuje budowla na powyższej ilustracji.

Odpowiedź uzasadnij, wymieniając jedną cechę stylu widoczną na ilustracji.

Nazwa stylu architektonicznego –

.....

Uzasadnienie –

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź wraz z uzasadnieniem.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Nazwa stylu architektonicznego: styl gotycki (gotyk)

Przykładowe uzasadnienia:

- okna zakończone ostrym łukiem
- strzelistość budowli.

BIBLIOGRAFIA

1. Egzamin ósmoklasisty z historii (informator), pokazowy arkusz egzaminacyjny dla egzaminu ósmoklasisty z historii
2. „Kształcenie na odległość poradnik dla szkół” – wydawnictwo Ministerstwo Edukacji Narodowej, Warszawa, 2020
3. „Podstawa programowa kształcenia ogólnego, szkoła podstawowa, informatyka” – wydawnictwo Ministerstwo Edukacji Narodowej, ORE, Warszawa
4. Zintegrowana Platforma Edukacyjna (przykładowe, cytowane jednostki lekcyjne wraz z ćwiczeniami).

ZAŁĄCZNIKI

4 lekcje, które należy przeprowadzić przed podsumowaniem. Na Zintegrowanej platformie Edukacyjnej są to np.

- 1) Mieszko I – król pogan, książę chrześcijan.

<https://zpe.gov.pl/a/mieszko-i---krol-pogan-ksiaze-chrzescijan/Dg9rQqjCe>

dostęp: 13.10.2021

- 2) Korzenie polski – (część I - do czasów B. Krzywoustego)

<https://zpe.gov.pl/a/korzenie-polski/D2aBVvSvV>

dostęp: 13.10.2021

- 3) Od ekspansji do upadku władzy pierwszych Piastów (zmienne dzieje, trudne początki).

<https://zpe.gov.pl/a/od-ekspansji-do-upadku-wladzy-pierwszych-piastow/D10P43CU4>

dostęp: 13.10.2021

- 4) Kłótnie w rodzinie książęcej i podział państwa przez Krzywoustego (bez postanowień statutu B. Krzywoustego)

<https://zpe.gov.pl/a/klotnie-w-rodzinie-ksiazecej-i-podzial-polski-przez-krzywoustego/DGToe6FvT>

dostęp: 13.10.2021